

SPRAWOZDANIE Z SESJI PLENARNEJ KONWENTU EUROPEJSKIEGO¹, BRUKSELA, 30-31 MAJA 2003 R.

Sekretariat Konwentu, Bruksela, 16 czerwca 2002 r.

I. Wstęp

Przewodniczący krótko przedstawił dokumenty przedłożone członkom Konwentu w dniach poprzedzających sesję plenarną. Po raz pierwszy członkowie Konwentu otrzymali ogólny zarys projektu konstytucji obejmujący części I, II, III i IV oraz preambułę.

Przewodniczący stwierdził, że Prezydium uważnie zapoznało się ze wstępnymi tekstami i dokonało pewnych zmian, w celu uwzględnienia poprawek zgłoszonych przez członków Konwentu; opisał też podstawowe zmiany dokonane w artykułach.

W odniesieniu do instytucji tekst nie został zmieniony. Prezydium uznało, że ze względu na liczbę i charakter uwag poczynionych przez członków Konwentu kwestia ta wymaga jeszcze dalszych prac.

Następnie przewodniczący przedstawił program prac Konwentu na nadchodzące tygodnie. Prezydium uzgodniło, że w celu uzyskania jak najwięcej danych do oceny kwestii instytucjonalnych 4 czerwca przewodniczący wraz z dwoma wiceprzewodniczącymi przeprowadzą konsultacje z każdą grupą wchodzącą w skład Konwentu. Sesja plenarna 5 i 6 czerwca będzie poświęcona debacie nad częścią I konstytucji (z wyjątkiem kwestii instytucjonalnych), aby dostarczyć Prezydium koniecznych wskazówek do dalszych zmian.

II. Debata nad projektami zapisów na temat wzmocnionej współpracy (CONV 723/03)

Uwagi wstępne

Przewodniczący przypomniał podstawowe, dotychczas jednak niewykorzystywane, cechy mechanizmu wzmocnionej współpracy, stworzonego przez Traktat Amsterdamski i zmienionego przez Traktat Nicejski.

Projekty artykułów, przedstawione przez Prezydium, zmierzają przede wszystkim do uproszczenia struktury i sposobu formułowania obecnych postanowień w sprawie wzmocnionej współpracy. Dotyczy to art. 32b (32 ter w wersji francuskiej), który w nowym systemie numeracji otrzymał oznaczenie art. I-43. Pozostałe postanowienia wprowadzono

¹ Tekst niniejszego dokumentu w języku angielskim można znaleźć pod adresem internetowym: <http://register.consilium.eu.int/pdf/en/03/cv00783en03.pdf>

w części III konstytucji, w art. od I do P, które w nowym systemie numeracji otrzymały oznaczenie art. od III-318 do III-325.

Prezydium zaproponowało także kilka istotnych zmian mających w szczególności na celu ułatwienie procedury uruchomienia wzmocnionej współpracy i zwiększenie roli Komisji w kierowaniu tą współpracą. Warunki sięgania po takie rozwiązanie zostały w pewien sposób wyjaśnione, a próg minimalnego udziału państw członkowskich został ustalony na poziomie jednej trzeciej, zgodnie z duchem Traktatu z Nicei, który ustanowił ten poziom na osiem państw członkowskich.

Ponadto odniesienie do możliwych obiektywnych warunków udziału, wraz z zasadą otwartości, prowadzi do ograniczenia prawa Komisji lub Rady do podejmowania decyzji na zasadzie uznaniowej, w związku z przedłożonymi im wnioskami państw członkowskich o przystąpienie do wzmocnionej współpracy po jej ustanowieniu.

Przewodniczący zasugerował, że spośród przedstawionych zmian nie powinna zostać przyjęta propozycja jednego z członków Konwentu dotycząca zniesienia mechanizmu [wzmocnionej współpracy]. Nawiązując do tej kwestii, podkreślił przyczyny, które doprowadziły do ustanowienia wspomnianego mechanizmu, tj. konieczność stworzenia narzędzia przydatnego zwłaszcza w dłuższej perspektywie, w celu uwzględnienia coraz bardziej zróżnicowanego charakteru państw członkowskich w rozszerzonej Unii. W interesie Unii i wszystkich jej państw członkowskich mechanizm ten powinien umożliwiać działanie grupy państw członkowskich raczej w ramach jej struktur niż poza nimi. Przewodniczący podkreślił otwarty i inkluzyjny charakter wzmocnionej współpracy, który został pomyślany jako instrument wzmocnienia integracji.

Co się tyczy innych poprawek, niektóre z nich zmierzają do ułatwienia nawiązywania wzmocnionej współpracy, szczególnie poprzez obniżenie progu minimalnego udziału. Z drugiej strony inne poprawki mają na celu przywrócenie zapisów Traktatu z Nicei. W świetle obecnej debaty członkowie Konwentu będą mieli okazję przedłożenia innych propozycji poprawek, następnie Sekretariat sporządzi zbiorczy ich wykaz, a Prezydium przygotowuje ostateczną wersję tekstu.

Ogólnie rzecz biorąc, projekty artykułów zostały przyjęte przychylnie (tylko jeden z członków Konwentu zaproponował skreślenie wszystkich postanowień związanych ze wzmocnioną współpracą), szczególnie z zamiar ich uproszczenia. Często wysuwano argument o konieczności popierania rozwoju wzmocnionej współpracy między niektórymi państwami członkowskimi w ramach struktur Unii, a nie poza nimi. Innym argumentem za przyjęciem tego instrumentu jest jego inkluzyjny charakter, chociaż część członków Konwentu podkreślała wolność wyboru państw członkowskich w odniesieniu do uczestnictwa we [wzmocnionej] współpracy czy nawet wycofania się z niej.

Jednakże wielu członków Konwentu akcentowało fakt, że wzmocniona współpraca nie powinna zastępować powszechnego głosowania kwalifikowaną większością, w szczególności w zakresie WPZB, które pozostaje zagadnieniem o pierwszorzędym znaczeniu.

Omówiono kilka kwestii dotyczących treści projektów.

Minimalny próg udziału

Na ten temat wyrażono różnorodne opinie. Niektóre popierały propozycję Prezydium o ustanowieniu progu na poziomie jednej trzeciej, inne sugerowały jego dalsze obniżenie, szczególnie w dziedzinie EPBO. Ale były i takie, które żądały przywrócenia stałej liczby ośmiu państw członkowskich, opierając się na modelu z Traktatu Nicejskiego, a jeszcze inne proponowały podniesienie progu do połowy liczby wszystkich państw członkowskich. Jeden z członków Konwentu sugerował, aby nie ustanawiać żadnego progu, a decyzję podejmować indywidualnie w każdym przypadku, uzależniając ją od dziedziny, której ona dotyczy, i posługując się taką samą procedurą, jaką stosuje się do wstępnego zatwierdzenia.

Procedura wstępnego zatwierdzenia

Kilku członków Konwentu opowiedziało się za rozluźnieniem procedury wstępnego zatwierdzenia i wzmocnieniem roli Komisji. W szczególności Komisja powinna mieć możliwość wnioskowania z własnej inicjatywy (z wyjątkiem zagadnień dotyczących WPZB) o nawiązanie wzmocnionej współpracy, niezależnie od formalnego wniosku uprzednio wniesionego przez państwa członkowskie. Z drugiej strony jeden z członków Konwentu sugerował – w odniesieniu do współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych – że państwa członkowskie zainteresowane rozszerzeniem współpracy powinny mieć możliwość, niezależnie od wniosku Komisji (i bez zgody Parlamentu Europejskiego), ubiegania się o to w Radzie, szczególnie w celu utworzenia Europejskiego Urzędu Prokuratora Generalnego.

Inni członkowie bronili jednomyślności jako warunku uruchomienia wzmocnionej współpracy.

Wzmocniona współpraca w dziedzinie WPZB

Niektórzy członkowie Konwentu wypowiadali się sceptycznie o możliwości rozpoczęcia wzmocnionej współpracy w ramach WPZB bez wprowadzenia w życie wspólnych akcji lub przyjęcia wspólnego stanowiska, jak przewidziano w Traktacie Nicejskim. Część wskazywała na mechanizm konstruktywnego wstrzymywania się od głosu, oferujący pewną elastyczność wymaganą w tej dziedzinie. Pozostali żądali powrotu do zapisów Traktatu z Nicei w odniesieniu do możliwości uruchomienia procedury wzmocnionej współpracy na podstawie jednomyślnej decyzji Rady Europejskiej.

Kilku członków Konwentu podkreśliło, że ważne jest nieograniczanie zakresu wzmocnionej współpracy w ramach WPZB, a nawet wręcz przeciwnie, w warunkach jednomyślności.

Wzmocniona współpraca w dziedzinie EPBO

Ta kwestia wywołała wiele różnorodnych wypowiedzi.

Kilku członków [Konwentu] zaakceptowało tekst Prezydium, który nie wykluczał obrony z zakresu wzmocnionej współpracy, chociaż jego postanowienia nie miałyby zastosowania do szczególnych form współpracy uprzednio wprowadzonych w tej dziedzinie (patrz art. I-40 i III od 205 do 209). Niektórzy jednak nie życzyli sobie wykluczenia z góry możliwości stosowania postanowień o wzmocnionej współpracy w odniesieniu do stworzenia Agencji ds. Zbrojeń (art. III-207), podczas gdy inni proponowali, aby tylko ogólny mechanizm wzmocnionej współpracy, z uwagi na bardziej inkluzyjny charakter, odnosił się do obrony, z wyłączeniem specyficznych form współpracy w tej dziedzinie (w szczególności współpracy „ustrukturalizowanej” – art. III-208 i wzajemnej obrony – art. III-209).

Inni członkowie Konwentu wyrazili sprzeciw wobec wszelkich przejawów elastyczności w odniesieniu do obrony, bez względu na to, czy dotyczy to wzmocnionej współpracy, czy też innych szczególnych form przewidzianych w art. I-40.

Zasada otwartości i warunki uczestnictwa

Kilku członków Konwentu wyrażało obawy co do możliwych warunków uczestnictwa, niepokojąc się, czy nie zostanie naruszona zasada otwartości. Inni podkreślali jednak, że obiektywne warunki – takie same podczas ustanawiania wzmocnionej współpracy, jak i później – ograniczają uznaniowość przy podejmowaniu decyzji w sprawie wniosków o późniejsze przyłączenie się, wzmacniając w ten sposób zasadę otwartości.

Niektórzy członkowie Konwentu sugerowali wprowadzenie klauzuli „spójności”, aby pomóc tym państwom członkowskim, które chcą przystąpić do współpracy, a nie mogą tego dokonać w danym momencie.

III. Debata nad projektem zapisów o zarządzaniu gospodarką

Przewodniczący rozpoczął debatę, przedstawiając tekst poprawionych artykułów na temat zarządzania gospodarką. Zostały one sporządzone na podstawie wniosków grupy roboczej ds. zarządzania gospodarką, z uwzględnieniem późniejszej debaty plenarnej w listopadzie 2002 r., a także zaleceń grupy roboczej ds. uproszczenia. Przewodniczący zachęcał Konwent, aby włączyć do debaty kwestię podatków, jako że była ona jednym z tematów debat grupy roboczej ds. zarządzania gospodarką.

Wielu członków Konwentu przyznało, że przedstawione przez Prezydium projekty artykułów stanowią postęp w porównaniu z obecnie obowiązującymi przepisami, chociaż część z nich żałowała nawet, że zmiany nie idą jeszcze dalej. Pewna liczba osób podkreślała, że istotną częścią właściwie funkcjonującej Unii Gospodarczej i Walutowej jest wzmocnienie postanowień w sprawie koordynacji polityki gospodarczej. Niektórzy uznali proponowane teksty za zbyt ambitne lub na granicy akceptacji.

Kilku członków Konwentu wyraziło szczególne żądania zwiększenia roli zarówno Komisji, jak i Parlamentu Europejskiego w koordynowaniu polityki gospodarczej. Podczas gdy propozycja odejścia od zalecenia Komisji na rzecz wniosku w artykule dotyczącym procedury postępowania w przypadku nadmiernego deficytu [budżetowego] zyskała szerokie poparcie, duża liczba osób zabierających głos na ten temat opowiedziała się za włączeniem tego postanowienia do procedury dotyczącej ogólnych wytycznych polityki gospodarczej. Wezwano również do szerszego zaangażowania Parlamentu Europejskiego w opracowywanie wytycznych, przyznając mu przede wszystkim prawo do konsultacji. Jednakże kilku członków sprzeciwiło się rozszerzeniu roli Komisji i Parlamentu w tych dziedzinach.

Pewna liczba dyskutantów przychylnie przyjęła proponowany protokół na temat eurogrupy, choć niektórzy uznali, że nie jest to niezbędne. Część osób chciała zrobić krok dalej, bądź ustanawiając formalną Radę „ECOFIN strefy euro”, bądź rozszerzając i precyzując zakres wyłącznych uprawnień do podejmowania decyzji przez państwa członkowskie w strefie euro. Kilku dyskutantów uznało, że zawarta w art. III-86(3) obecna propozycja ograniczonego rozszerzenia uprawnień do podejmowania decyzji przez państwa strefy euro nie jest wystarczająco jasna. Inni twierdzili, że należy unikać takich posunięć, bowiem mogą być one postrzegane jako asumpt do podziału.

Wielu dyskutantów przychylnie przyjęło postanowienia w sprawie zewnętrznej reprezentacji strefy euro, kilku zaś zażądało, aby [stosowne] postanowienie jasno wskazywało, że ta rola powinna raczej przypaść Komisji. Inna propozycja przydzielała tę rolę przewodniczącemu „eurogrupy”.

Jedna z osób zabierających głos, poparta następnie przez kilka innych, wezwała do stworzenia stałego stanowiska łączącego obecną funkcję komisarza odpowiedzialnego za kwestie ekonomiczno-finansowe i przewodniczącego Rady ECOFIN.

Kilku dyskutantów wypowiadało się w kwestii części I konstytucji. Niektórzy proponowali zmianę treści art. I-14 w sprawie koordynacji polityki gospodarczej i zatrudnienia, uznając, że nadal niewystarczająco odzwierciedla on fakt, że to państwa członkowskie koordynują swoją

politykę. Pozostali domagali się, aby tekst lepiej oddawał równowagę między polityką gospodarczą a społeczną.

Pewna liczba osób przychylnie przyjęła propozycję utrzymania niezależnego statusu i obecnych funkcji Europejskiego Banku Centralnego, ale kilku członków chciało poszerzenia zakresu zadań EBC na zasadach, jakie panują w amerykańskim Banku Rezerwy Federalnej (FED).

W zakresie podatków część osób zabierających głos stwierdziła z ubolewaniem, że proponowany tekst nie wprowadza głosowania kwalifikowaną większością w szerszym zakresie. Niektórzy wyrażali obawę, że proponowany zapis to nawet krok wstecz w porównaniu z obowiązującymi przepisami. Jednakże kilka osób podkreśliło, że nie można zaakceptować wprowadzenia głosowania kwalifikowaną większością w tej dziedzinie; w opinii innych tekst przedłożony w takiej postaci był nie do przyjęcia, a zdaniem pozostałych – znajduje się na granicy akceptacji.

Przewodniczący podsumował debatę, podkreślając, że tekst przedłożony przez Prezydium w miarę możliwości uwzględnił różnorodne opinie obejmujące dany zakres zagadnień, włącznie ze szczególnymi postanowieniami mającymi zastosowanie do państw członkowskich w ramach „eurogrupy”. Dużo jeszcze można poprawić, Prezydium zbada więc możliwości, jak to zrobić. Ponadto przeanalizuje ponownie projekty artykułów w sprawie podatków, uwzględniając różne punkty widzenia wyrażone w debacie. Prezydium uważa, że udział grup wchodzących w skład Konwentu w pracach nad tym i innymi zagadnieniami będzie pożyteczny.

IV. Debata nad projektami zapisów dotyczących zasobów własnych i procedury budżetowej

Ogólnie rzecz biorąc, projekty artykułów dotyczących finansów unijnych, zawarte zarówno w części I, jak i III konstytucji, zostały dobrze przyjęte, choć w stosunku do niektórych punktów opinie były zróżnicowane.

Wydaje się, że w kwestii zasad budżetowych zaproponowanych przez Prezydium w art. 39 panuje powszechna jednomyślność. Niektórzy członkowie Konwentu życzyliby sobie wzmocnienia zasady należytego zarządzania finansami i nadzoru nad nimi.

W odniesieniu do procedury przyjmowania systemu zasobów własnych niektórzy członkowie Konwentu sprzeciwiali się proceduralnemu rozróżnieniu przewidzianemu w art. I-53, między ustalaniem pułapu zasobów i tworzeniem nowych zasobów z jednej strony a ich regulacją z drugiej. Ci członkowie Konwentu chcieliby utrzymania obecnej procedury dla całego systemu. Pozostali uznali za konieczne podjęcie bardziej zdecydowanych działań i żądali usunięcia warunku dotyczą-

cego krajowej ratyfikacji, a nawet zmiany na głosowanie kwalifikowaną większością w przypadku wszystkich środków dotyczących zasobów, oraz wzmocnienia roli Parlamentu Europejskiego w tej procedurze. Niektórzy członkowie Konwentu chcieliby, aby konstytucja przewidywała możliwość tworzenia nowych zasobów o charakterze fiskalnym. Jednak były też opinie temu przeciwne.

Niektóre osoby zabierające głos wyrażały sprzeciw wobec zasady wystarczających środków, ujętej w art. I-53. Pozostali poparli tę opinię i wnioskowali o wprowadzenie koncepcji adekwatności w tym artykule.

W sprawie sformalizowania perspektywy finansowej, tj. wieloletnich ram finansowych jako wiążących zasad dyscypliny budżetowej zawartych w konstytucji, panowała ogólna jednomyślność. Niemniej pojawiło się kilka różnic w podejściu do procedury. Niektórzy członkowie Konwentu zaproponowali procedurę współdecydowania. Z drugiej strony część z nich uznała, że decyzję powinna podejmować jednomyślnie Rada. Pojawiły się także głosy sprzeciwu wobec rozszerzenia ostatniego roku poprzednich ram finansowych, w przypadku gdy nowe ramy finansowe nie zostały przyjęte po wygaśnięciu poprzednich.

Wydaje się, że w odniesieniu do rocznej procedury panuje jednomyślność co do zaprzestania odróżniania wydatków obowiązkowych od nieobowiązkowych, na warunkach wyszczególnionych w kilku postanowieniach projektu konstytucji, dotyczących formalizacji ram finansowych w konstytucji (art. I-54) i określenia wydatków prawnie obowiązujących (III-315). Istnieje szerokie poparcie dla propozycji procedury rocznej. Niemniej niektórzy członkowie Konwentu woleliby, aby w przypadku braku zgodności między Radą a Parlamentem do budżetu została wprowadzona najniższa z proponowanych kwot.

Niektórzy zabierający głos opowiedzieli się za wprowadzeniem postanowienia o szczególnych proceduralnych regulacjach w odniesieniu do Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa.

V. Debata na temat projektu części II konstytucji

Włączenie Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej i jej preambuły do części II konstytucji zyskało duże poparcie członków Konwentu, chociaż niektórzy wolą, by Karta stanowiła część I, inni zaś by została włączona do protokołu dołączonego do Traktatu.

Dla kilku członków Konwentu zasadniczym warunkiem nadania mocy prawnej Karcie jest dostosowanie ostatecznych klauzul horyzontalnych Karty dokonane przez grupę roboczą 2 i zaktualizowanie wyjaśnień Prezydium. Niektórzy chcieliby także nadać moc prawną samym tym wyjaśnieniom lub przynajmniej zamieścić odwołanie do nich w tekście konstytucji. António Vitorino, przewodniczący grupy roboczej ds. Karty, oświadczył, że prace nad aktualizowaniem wyjaśnień są w toku.

VI. Debata na temat projektu artykułów w części III konstytucji

Kilku członków Konwentu opowiedziało się za bardziej dogłębnym zbadaniem niektórych kwestii dotyczących części III, w szczególności z technicznego punktu widzenia. Głównymi sprawami omawianymi podczas tej wstępnej debaty były:

Rozszerzenie zakresu głosowania kwalifikowaną większością głosów

Bardzo wielu członków Konwentu stwierdziło, że dotychczasowe rozszerzenie tego zakresu nie jest wystarczające, a niektórzy byli zdania, że przypadki wymagające jednomyślności powinny być ściśle ograniczone. Inni wskazywali na potrzebę zachowania jednomyślności w niektórych dziedzinach polityki, głównie w odniesieniu do spraw fiskalnych i socjalnych. W tym kontekście niektórzy członkowie sugerowali wprowadzenie postanowienia o zastąpieniu jednomyślności podwyższoną kwalifikowaną większością głosów.

W sprawie polityki handlowej niektórzy członkowie Konwentu podkreślali konieczność zapewnienia, by porozumienia w dziedzinie kultury i usług audiowizualnych, jak również edukacji i usług zdrowotnych były negocjowane i zawierane na zasadzie jednomyślności. Inni poparli wniosek Prezydium, podkreślając, że warunkiem skutecznych negocjacji w rozszerzonej Unii jest podejmowanie decyzji kwalifikowaną większością głosów.

W odniesieniu do decyzji w ramach WPZB kilku członków Konwentu wyraziło ubolewanie z powodu utrzymania jednomyślności jako generalnej zasady. Uważają oni, że jednomyślność osłabia zdolność Unii do wyrażania swojej opinii i podejmowania działań na arenie międzynarodowej. Ci członkowie Konwentu chcieliby, aby głosowanie kwalifikowaną większością głosów było zasadą generalną, aczkolwiek z zapewnieniem „klauzuli bezpieczeństwa”, w celu uniemożliwienia znalezienia się przez państwo członkowskie, którego witalne interesy są zagrożone, na pozycji mniejszościowej.

Inni członkowie Konwentu, bez kwestionowania ogólnej zasady jednomyślności, argumentowali za rozszerzeniem wykazu przypadków, w których Rada, w drodze odstępstwa od generalnej zasady, może podejmować decyzje kwalifikowaną większością; w szczególności gdy Rada wykonuje czynności na wspólny wniosek ministra spraw zagranicznych Unii i Komisji, gdy podejmuje decyzje dotyczące środków restrykcyjnych i gdy podejmuje decyzje dotyczące działań WPZB poniżej określonego progu finansowego. Jednakże inni członkowie Konwentu uważali, że wnioski Prezydium w sprawie procedury podejmowania decyzji w dziedzinie WPZB są zadowalające, a postanowienia art. III-196(3) umożliwiają przejście do głosowania kwalifikowaną większością bez konieczności zmiany Traktatu.

Sfera wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości

Wkład członków Konwentu wykazuje pozytywny stosunek do postanowień dotyczących sfery wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Jednakże niektórzy twierdzili, że nadal mają trudności z akceptowaniem zwyczajnej procedury legislacyjnej do ustanawiania minimalnych zasad procedury karnej. Kilku członków Konwentu podkreślało także, że odniesieniu do art. III-161 w sprawie imigracji chcą stosowania zasady jednomyślności wobec dostępu do rynku pracy (a tym samym do bezpieczeństwa społecznego) dla osób z państw trzecich legalnie przebywających na terytorium Unii. Niektórzy członkowie Konwentu nie zgodzili się z postanowieniem przewidującym utworzenie z Eurojustu Europejskiego Urzędu Prokuratora. Inni zaś uważali, że postanowienie to nie idzie wystarczająco daleko i potrzebne jest tu przetarcie drogi ku wzmocnionej współpracy, z wykorzystaniem mniej rygorystycznych procedur niż ogólne zasady wzmocnionej współpracy.

Niektórzy członkowie Konwentu z zadowoleniem przyjęli zastosowanie zasady jednomyślności do prawa rodzinnego, zniesienie zwyczajnej procedury legislacyjnej w odniesieniu do odpowiedzialności rodzicielskiej i postanowienie pozwalające na możliwość jednomyślnego identyfikowania tych aspektów prawa rodzinnego, mających transgraniczne implikacje, które mogłyby być przedmiotem narzędzi przyjętych zgodnie ze zwyczajną procedurą legislacyjną.

Obrona

W odniesieniu do polityki obronnej niektórzy członkowie Konwentu wyrazili obawy co do umieszczenia w konstytucji możliwości ustrukturalizowanej współpracy w dziedzinie zaawansowanych możliwości militarnych w kontekście najbardziej wymagających zadań, uważając, w szczególności, że polityka ta powinna być bardziej otwarta. Inni opowiedzieli się za niewprowadzaniem poprawki do tekstu postanowień dotyczących ustrukturalizowanej współpracy, dotyczącej zastąpienia deklaracji protokołem. Możliwość ściślejszej współpracy w zakresie wzajemnej obrony również napotkała na pewien opór. Jednakże niektórzy członkowie Konwentu z zadowoleniem przyjęli umieszczenie takich klauzul w konstytucji.

Niektórzy dyskutanci z satysfakcją przyjęli rozszerzenie przez Prezydium zakresu klauzuli solidarnościowej, inni chcieli dalszego jego rozszerzenia, na przykład przez włączenie wypadków codziennych. Inni wyrazili wątpliwości co do potrzeby umieszczenia klauzuli w konstytucji.

Usługi o charakterze powszechnym

Kilku członków Konwentu wyraziło pragnienie bardziej otwartego uznania znaczenia usług o charakterze powszechnym, a niektórzy opowiadali się za stworzeniem podstaw prawnych promujących te

usługi. Niektórzy członkowie Konwentu stwierdzili w związku z tym, że takie uznanie w żaden sposób nie uniemożliwia władzom publicznym powierzenia zarządzania tymi usługami sektorowi prywatnemu.

Nowe podstawy prawne

Generalnie z dobrym przyjęciem spotkały się projekty nowych podstaw prawnych wynikające z tytułu dotyczącego kompetencji w części I konstytucji. Są to podstawy prawne w dziedzinie sportu, energii, obrony cywilnej, własności intelektualnej, współpracy administracyjnej i przestrzeni kosmicznej. Pewne zastrzeżenia wyrażono w odniesieniu do podstaw prawnych dotyczących energii. Zaproponowano inne dodatkowe podstawy prawne - na przykład dla współpracy tranzgranicznej lub statutu spółki europejskiej.

Euratom

Jeśli chodzi o traktat ustanawiający EURATOM, niektórzy członkowie Konwentu stwierdzili, że nie mogą zatwierdzić wniosku Prezydium o włączeniu tego traktatu w istniejącej postaci, jedynie dostosowując jego postanowienia instytucjonalne i finansowe. Chcieli oni zasadniczych zmian w tym traktacie i dostosowania do obecnej sytuacji poprzez wprowadzenie postanowienia odnoszącego się w szczególności do zwyczajnej procedury ustawodawczej. Inni członkowie Konwentu podkreślali, że przeprowadzenie zasadniczych zmian w traktacie ustanawiającym EURATOM nie wydaje się możliwe. Niektórzy proponowali ideę włączenia klauzuli *rendez-vous* w celu zmiany traktatu ustanawiającego EURATOM lub sporządzenia „klauzuli o wygaśnięciu” (*sunset clause*), która będzie oznaczała zakończenie obowiązywania traktatu w ustalonym terminie.

Inne kwestie instytucjonalne

Kilku członków Konwentu wnioskowało o poprawę bezpośredniego dostępu obywateli do Trybunału Sprawiedliwości (art. III-266) i wzmocnienia ochrony prawnej w obszarze WPZB lub w sprawach azylu (specjalne procedury).

Jeden z członków Konwentu stwierdził, że konstytucja powinna określać wyjątkowe przypadki, w których to Rada, a nie Komisja, przyjmuje przepisy wykonawcze i kompetencje Komisji w odniesieniu do wyłączeń według kategorii.

Przewodniczący potwierdził wobec członków Konwentu swój zamiar zorganizowania konsultacji z „grupami składowymi” [Konwentu]. Miałyby się one odbyć o godz. 9.30 w środę 4 czerwca z udziałem przedstawicieli parlamentów narodowych, o godz. 15 z przedstawicielami rządów, o godz. 17 z przedstawicielami Parlamentu Europejskiego, a o godz. 19 z przedstawicielami Komisji.